

Identita společenství

Tázat se po identitě nějakého společenství (kolektivu) je něco zcela jiného než tázat se po identitě jednotlivce (individua). Kolektiv jako „nepravé individuum“ nezůstává sám sebou tím, že je niterně integrován, ale musí se udržovat za pomoci paměti opakovanými ‚návraty‘ všech svých členů jako jednotlivců k těm druhým jako k „druhům“ či „soudruhům“ jako sobě bližším než ke kterýmkoli dalším, jinak navenek podobným. Tento vztah blízkosti nelze převést ani odvodit z ničeho vnějšího, jen předmětného, ale musí být založen na zapojení jejich niternosti, nejen subjektivity. Sama subjektivita totiž musí niterný vztah k tomu, k čemu se vztahuje resp. čeho se týká, neboť je nezbytně vždy také subjektivní. Proto musíme také zde uvažovat o jisté úrovni a možná i o jistém typu sjednocení kolektivu v nepravý ‚celek‘. Proto se tato skutečnost obráží také na způsobu, jakým o tom hovoříme: je rozdíl, když mluvíme o lidu a o obyvatelstvu, a docela jinak, když mluvíme o národě nebo o ‚evropanství‘ (a ovšem tím spíše o společenství nějak organizovaném, např. církvi nebo spolku apod.). Národ je něco (byť snad vzdáleně) připomínajícího biotop v přírodě; zdá se ovšem, že těžko v přírodě můžeme shledat analogii ‚jazyka‘ či ‚řeči‘ (i když prostředky vzájemného dorozumívání tam na jistých úrovních nepochybně nacházíme. Prostředky vzájemného ‚dorozumění‘ či spíše ‚dorozumívání‘ umožňují jisté nesrovnatelně efektivnější ustavování a udržování nepravé ‚jednoty‘ (‚integrity‘) ve společenství lidí, mluvících jedním jazykem (nebo alespoň takovému jazyku rozumějících) než bychom pozorovali nebo mohli popisovat třeba ve společenství lesním apod. Proto musíme fenoménu jazyka či řeči věnovat samostatnou pozornost a neredukovat ji na prosté soužití subjektů. To je důležité zejména v případě ‚národa‘ či ‚národů‘.

(Praha, 190330-3.)